

ΘΑΛΕΙΑ

1 Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἄμασιν Καμβύσης ὁ Κύρου ἐστρατεύετο,
ἄγων ἄλλους τε τῶν ἦρχε καὶ Ἑλλήνων Ἴωνάς τε καὶ Αἰολέας,
δι' αἰτίην τοιήνδε. Πέμψας Καμβύσης ἐς Αἴγυπτον κήρυκα αἴτεε
Ἄμασιν θυγατέρα, αἴτεε δὲ ἐκ βουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου, ὃς
5 μεμφόμενος Ἀμάσι ἐπρηξε ταῦτα ὅτι μιν ἐξ ἀπάντων τῶν ἐν
Αἰγύπτῳ ἰητρῶν ἀποσπάσας ἀπὸ γυναικός τε καὶ τέκνων ἔκδο-
τον ἐποίησε ἐς Πέρσας, ὅτε Κῦρος πέμψας παρὰ Ἄμασιν αἴτεε
ἰητρὸν ὀφθαλμῶν, ὃς εἶη ἄριστος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. Ταῦτα δὴ
ἐπιμεμφόμενος ὁ Αἰγύπιος ἐνήγε τῇ συμβουλίῃ κελεύων αἰτέειν
10 τὸν Καμβύσῃν Ἄμασιν θυγατέρα, ἵνα ἢ δοὺς ἀνιῶτο ἢ μὴ δοὺς
Καμβύσῃ ἀπέχθοιτο. Ὁ δὲ Ἄμασις τῇ δυνάμει τῶν Περσέων
ἀχθόμενος καὶ ἀρρώδῃων οὐκ εἶχε οὔτε δοῦναι οὔτε ἀρνήσασθαι·
εὔ γὰρ ἠπίστατο ὅτι οὐκ ὡς γυναικὰ μιν ἔμελλε Καμβύσης ἔξειν

1 – 1. ἐπὶ: cum accusativo in militaire context 'tegen'. — τοῦτον δὴ τὸν Ἄμασιν: Egyptische koning over wie is bericht in Boek 2. — Ἄμασιν: let op: in Ἄμασις is de tweede lettergreep lang. In het Nederlands (en in het Grieks indien men dit uitspreekt met inachtneming van de aan het Latijn ontleende klemtoonregel) zegt men dus Amásis. — Καμβύσης ὁ Κύρου: = Καμβύσης ὁ Κύρου παῖς. — ἐστρατεύετο: 'rukte op', 'voerde oorlog'.
2. ἄλλους: proleptisch gebruik van ἄλλος is in het Grieks volstrekt normaal. — τῶν: pron. rel. (Attisch ὧν). 3. δι' αἰτίην τοιήνδε: bepaling bij ἐστρατεύετο. — αἴτεε Ἄμασιν θυγατέρα: sc. ten huwelijk; αἰτέειν τινα τι - iemand om iets vragen 4. ἐκ βουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου: 'op advies van een Egyptenaar'. 5. μεμφόμενος Ἀμάσι: 'wrok koesterend tegen Amasis', 'A. iets kwalijk nemend'. — ἐπρηξε ταῦτα: 'dat uithaalde'. 6. ἔκδοτον ἐποίησε ἐς Πέρσας: 'had uitgeleverd aan de Perzen'. 8. ἄριστος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ: ἄριστος ἰητρός τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἰητρῶν. 9. ἐνήγε: ἐνήγε: 'zette aan' συμβουλίῃ: verschilt niet wezenlijk van het even eerder gebruikte βουλή.
10. δοὺς ἀνιῶτο... ἀπέχθοιτο: subject is Amasis. 11. Καμβύσῃ ἀπέχθοιτο: 'zich bij C. gehaat zou maken; ἔχθος - vijandschap. 12. ἀχθόμενος: cum dativo 'bezwaard door', 'zich ergerend aan'; ἄχθος - last. — ἀρρώδῃων: alsof τὴν δυνάμειν voorafging; strikt grammaticaal kan τῇ δυνάμει alleen bij ἀχθόμενος; in het Nederlands geldt stille casusverschuiving als stijlfout, in het Grieks niet. — οὐκ εἶχε: οὐκ εἶχε αἰτίην. — ἀρνήσασθαι: 'weigeren'.

ἀλλ' ὡς παλλακὴν. Ταῦτα δὴ ἐκλογιζόμενος ἐποίησε τάδε. Ἦν
 15 Ἀπρίεω τοῦ προτέρου βασιλέως θυγάτηρ κάρτα μεγάλη τε καὶ
 εὐειδής, μούνη τοῦ οἴκου λελειμμένη, οὖνομα δέ οἱ ἦν Νίτητις.
 Ταύτην δὴ τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῶ
 ἀποπέμπει ἐς Πέρσας ὡς ἐωυτοῦ θυγατέρα. Μετὰ δὲ χρόνον ὡς
 20 ἡ παῖς· «ὦ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις,
 ὃς ἐμὲ σοὶ κόσμῳ ἀσκήσας ἀπέπεμψε, ὡς ἐωυτοῦ θυγατέρα
 διδούς, ἐοῦσαν τῇ ἀληθείῃ Ἀπρίεω, τὸν ἐκεῖνος ἐόντα ἐωυτοῦ
 δεσπότην μετ' Αἰγυπτίων ἐπαναστὰς ἐφόνευσε.» Τοῦτο δὴ τὸ
 ἔπος καὶ αὕτη ἡ αἰτία ἐγγενομένη ἤγαγε Καμβύσην τὸν Κύρου
 25 μεγάλως θυμωθέντα ἐπ' Αἴγυπτον. Οὕτω μὲν νυν λέγουσι
 Πέρσαι.

2 Αἰγύπτιοι δὲ οἰκηιοῦνται Καμβύσην, φάμενοί μιν ἐκ ταύτης δὴ
 τῆς Ἀπρίεω θυγατρὸς γενέσθαι· Κῦρον γὰρ εἶναι τὸν πέμψαντα
 παρὰ Ἄμασιν ἐπὶ τὴν θυγατέρα, ἀλλ' οὐ Καμβύσην. Λέγοντες
 δὲ ταῦτα οὐκ ὀρθῶς λέγουσι· οὐ μὲν οὐδὲ λέληθε αὐτοὺς (εἰ γὰρ
 5 τινες καὶ ἄλλοι, τὰ Περσέων νόμιμα [ὀρθῶς] ἐπιστέαται καὶ
 Αἰγύπτιοι) ὅτι πρῶτα μὲν νόθον οὐ σφι νόμος ἐστὶ βασιλεῦσαι
 γνησίου παρεόντος, αὐτίς δὲ ὅτι Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω
 θυγατρὸς ἦν παῖς Καμβύσης, ἀνδρὸς Ἀχαιμενίδεω, ἀλλ' οὐκ ἐκ
 τῆς Αἰγυπτίης. Ἀλλὰ παρατρέπουσι τὸν λόγον προσποιούμενοι
 10 τῇ Κύρου οἰκίῃ συγγενέες εἶναι.

1 – 14. ἐκλογιζόμενος: 'bedenkend', 'overwiegend'. 15. Ἀπρίεω τοῦ προτέρου βασιλέως: eerder gen. originis dan possessivus, waarvoor wrsch. een dativus zou zijn gebruikt. 16. μούνη τοῦ οἴκου λελειμμένη: heel haar familie was, mag worden aangenomen, bij de troonswisseling vermoord. 19. ἡσπάζετο... ὀνομάζων: dominant participium, te vertalen met verbum finitum. 23. τοῦτο δὴ τὸ ἔπος καὶ αὕτη ἡ αἰτία ἐγγενομένη: = αὕτη ἡ αἰτία ἐν τούτῳ δὴ τῷ ἔπει ἐγγενομένη. 24. ἤγαγε Καμβύσην: ἄγω is hier op te vatten als causativum van στρατεύομαι. 25. θυμωθέντα: sc. Ἄμασι. 2 – 1. οἰκηιοῦνται Καμβύσην: 'beschouwen Cambyses als een landgenoot' — φάμενοί: 'bewerend'. 6. ὅτι πρῶτα μὲν: = πρῶτα μὲν ὅτι. 7. αὐτίς δὲ ὅτι: 'maar in de tweede plaats omdat'. 8. ἀνδρὸς Ἀχαιμενίδεω: wonderlijk laat geplaatste bepaling bij Φαρνάσπεω. 9. παρατρέπουσι τὸν λόγον: 'verdraaien het verhaal'.

- 3 Καὶ ταῦτα μὲν ὧδε ἔχει. Λέγεται δὲ καὶ ὅδε λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός, ὡς τῶν Περσίδων γυναικῶν ἐσελθοῦσά τις παρὰ τὰς Κύρου γυναῖκας, ὡς εἶδε τῇ Κασσανδάνῃ παρεστεῶτα τέκνα εὐειδέα τε καὶ μεγάλα, πολλῶ ἐχρᾶτο τῷ ἐπαίνῳ ὑπερθωμάζουσα, ἢ δὲ Κασσανδάνῃ, ἐοῦσα τοῦ Κύρου γυνή, εἶπε τάδε· «Τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων μητέρα ἐοῦσαν Κῦρος ἐν ἀτιμίῃ ἔχει, τὴν δὲ ἀπ' Αἰγύπτου ἐπίκτητον ἐν τιμῇ τίθεται.» Τὴν μὲν ἀχθομένην τῇ Νιτήτι εἶπεῖν ταῦτα, τῶν δὲ οἱ παίδων τὸν πρεσβύτερον εἶπεῖν Καμβύσῃ· «Τοιγάρ τοι, ὦ μῆτερ, ἐπεὰν ἐγὼ γένωμαι ἀνὴρ, Αἰγύπτου τὰ μὲν ἄνω κάτω θήσω, τὰ δὲ κάτω ἄνω.» Ταῦτα εἶπεῖν αὐτὸν ἔτεα ὡς δέκα κου γεγονότα, καὶ τὰς γυναῖκας ἐν θώματι γενέσθαι· τὸν δὲ διαμνημονεύοντα οὕτω δὴ, ἐπέιτε ἀνδρώθῃ καὶ ἔσχε τὴν βασιληίην, ποιήσασθαι τὴν ἐπ' Αἴγυπτον στρατηίην.
- 4 Συνήνεικε δὲ καὶ ἄλλο τι τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι ἐς τὴν ἐπιστράτευσιν ταύτην. Ἦν τῶν ἐπικούρων τῶν Ἀμάσιος ἀνὴρ γένος μὲν Ἀλικαρνησσεύς, οὐνομα δὲ οἱ ἦν Φάνης, καὶ γνώμην ἱκανὸς καὶ τὰ πολέμια ἄλκιμος. Οὗτος ὁ Φάνης μεμφόμενός κού τι Ἀμάσι ἐκδιδρῆσκει πλοίῳ ἐξ Αἰγύπτου, βουλόμενος Καμβύσῃ ἐλθεῖν ἐς λόγους. Οἶα δὲ ἐόντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ἐπικούροισι λόγου οὐ σμικροῦ ἐπιστάμενόν τε τὰ περὶ Αἴγυπτον ἀτρεκέστατα, μεταδιώκει ὁ Ἄμασις σπουδῆν ποιούμενος ἐλεῖν, μεταδιώκει δὲ τῶν εὐνούχων τὸν πιστότατον ἀποστείλας τριήρεϊ κατ' αὐτόν, ὃς αἰρέει μιν ἐν Λυκίῃ, ἐλὼν δὲ οὐκ ἀνήγαγε ἐς Αἴγυπτον· σοφίῃ γάρ μιν περιῆλθε ὁ Φάνης· καταμεθύσας γὰρ τοὺς φυλάκους

3 – 7. ἀχθομένην τῇ Νιτήτι: dit wonderlijke verschijnsel zien we in Euripides Andromache en eigenlijk in heel de literatuur: de woede van een aan de kant geschoven vrouw richt zich niet tegen de man maar tegen het medeslachtoffer. 8. οἱ: sc. τῇ ἑαυτοῦ μητρί. 4 – 1. τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι: = τοιόνδε πρῆγμα αἰτίην γενέσθαι. 2. ἐπικούρων: ἐπίκουροι is het woord dat Hdt. gebruikt voor 'huurlingen'. 6. ἐλθεῖν ἐς λόγους: 'een onderhoud'. 9. κατ' αὐτόν: = κατὰ τὸν Φάνην. — ὃς αἰρέει μιν: 'die hem te pakken kreeg'. 11. καταμεθύσας γὰρ τοὺς φυλάκους: een motief dat we vaker tegenkomen.

ἀπαλλάσσετο ἐς Πέρσας. Ὀρμημένω δὲ στρατεύεσθαι Καμβύση ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἀπορέοντι τὴν ἔλασιν, ὅκως τὴν ἄνυδρον διεκπερᾶ, ἐπελθὼν φράζει μὲν καὶ τᾶλλα τὰ Ἀμάσιος πρήγματα, 15 ἐξηγέεται δὲ καὶ τὴν ἔλασιν, ὧδε παραινέων, πέμψαντα παρὰ τὸν Ἀραβίων βασιλέα δέεσθαι τὴν διέξοδόν οἱ ἀσφαλέα παρασχεῖν.

5 Μοῦνη δὲ ταύτη εἰσὶ φανεραὶ ἐσβολαὶ ἐς Αἴγυπτον. Ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρις οὖρων τῶν Καδύτιος πόλιος ἢ <γῆ> ἐστὶ Συρίων τῶν Παλαιστίνων καλεομένων· ἀπὸ δὲ Καδύτιος εἰσόδου πόλιος, ὡς ἐμοὶ δοκέει, Σαρδίων οὐ πολλῶ ἐλάσσονος, ἀπὸ ταύτης τὰ 5 ἐμπόρια τὰ ἐπὶ θαλάσσης μέχρις Ἰηνύσου πόλιός ἐστὶ τοῦ Ἀραβίου· ἀπὸ δὲ Ἰηνύσου αὖτις Συρίων μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν· ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφῶ κεκρῦφθαι, ἀπὸ ταύτης ἤδη Αἴγυπτος. Τὸ δὴ μεταξὺ Ἰηνύσου πόλιος καὶ Κασίου τε 10 ὄρους καὶ τῆς Σερβωνίδος λίμνης, ἐὼν τοῦτο οὐκ ὀλίγον χωρίον ἀλλὰ ὅσον τε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδοῦ, ἄνυδρόν ἐστι δεινῶς.

6 Τὸ δὲ ὀλίγοι τῶν ἐς Αἴγυπτον ναυτιλλομένων ἐννενώκασι, τοῦτο ἔρχομαι φράσων. Ἐς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἑλλάδος πάσης καὶ πρὸς ἐκ Φοινίκης κέραμος ἐσάγεται πλήρης οἴνου δι' ἔτεος ἐκάστου, καὶ ἐν κεράμιον οἴνηρόν ἀριθμῶ κεινὸν οὐκ ἔστι ὡς 5 λόγῳ εἰπεῖν ιδέσθαι. Κοῦ δῆτα, εἶποι τις ἄν, ταῦτα ἀναισιμοῦται; Ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω. Δεῖ τὸν μὲν δήμαρχον ἕκαστον ἐκ τῆς ἐωυτοῦ πόλιος συλλέξαντα πάντα τὸν κέραμον ἄγειν ἐς

12. ἀπαλλάσσετο: 'ontsnapte', 'ging er vandoor' elders ook neutraal 'vertrok'. 13. ἀπορέοντι τὴν ἔλασιν ὅκως: ἀπορέοντι, ὅκως ἢ ἔλασις; dit verschijnsel: het subject van de bijzin wordt als object in de hoofdzin getrokken, is frequent. 5 – 1. φανεραὶ: 'zichtbaar', hier 'open', 'begaanbaar'. 2. οὖρων: kan naar de vorm gen. plur. zijn zowel van τὸ οὖρος (= ὄρος) 'berg', als van ὁ οὖρος (= ὄρος) 'grens'. Op gezag van Powell, Damsté en Godley moet men aannemen dat hier grenzen zijn bedoeld (?). 5. ἐμπόρια: 'handelssteden', 'havensteden', 'stapelplaatsen'. 6. Σερβωνίδος λίμνης: wat in het O.T. (Exodus) de Schelfzee wordt genoemd, een haf- of laguneachtige kustvorming aan de M.Z. op de rand van de Sinai. 6 – 1. τὸ... ἐννενώκασι: 'iets wat begrijpen'. 4. οὐκ ἔστι ὡς λόγῳ εἰπεῖν ιδέσθαι: sc. ἐν Αἰγύπτῳ.

Μέμφιν, τοὺς δὲ ἐκ Μέμφιος ἐς ταῦτα δὴ τὰ ἄνδρα τῆς Συρίας
κομίζειν πλήσαντας ὕδατος. Οὕτω ὁ ἐπιφοιτέων κέραμος καὶ
10 ἐξαιρούμενος ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τὸν παλαιὸν κομίζεται ἐς Συρίην.

7 Οὕτω μὲν νυν Πέρσαι εἰσὶ οἱ τὴν ἐσβολὴν ταύτην παρασκευά-
σαντες ἐς Αἴγυπτον, κατὰ δὴ τὰ εἰρημένα σάξαντες ὕδατι,
ἐπεῖτε τάχιστα παρέλαβον Αἴγυπτον. Τότε δὲ οὐκ ἔόντος κω
ὑδατος ἐτοίμου, Καμβύσης πυθόμενος τοῦ Ἀλικαρνησσέος ξείνου,
5 πέμψας παρὰ τὸν Ἀραβίων βασιλέα ἀγγέλους καὶ δεηθεῖς τῆς
ἀσφαλείης ἔτυχε, πίστις δούς τε καὶ δεξάμενος παρ' αὐτοῦ.

Wil je weten hoe het verder ging met Cambyses en zijn veldtocht tegen
Egypte?

Stuur mij een mailtje.

George J. Winter

8. τοὺς δὲ ἐκ Μέμφιος: = δεῖ δὲ τοὺς ἐκ Μέμφιος πολίτας. 10. ἐπὶ τὸν παλαι-
ὸν: sc. κέραμον. 7 – 2. σάξαντες: σάπτω - volstoppen, voorzien van.
5. τῆς ἀσφαλείης: grammaticaal alleen bij ἔτυχε, logisch evenzeer (ἀπὸ
κοινοῦ) bij δεηθεῖς. 6. πίστις: πίστις: onderpanden (acc.plur.) Deze acc.
plur. - naast die op -ιας - van de i-stammen (woorden als πολίς) treft men
vooral bij woorden van niet-griekse oorsprong, zoals Σάρδις, ἄρδις, σαγάρις,
κυλλήστις, enz.
